GODZIENNA

Gazeta Krakowska

Ner 10. ROK 1833 SOBOTA 12 STYCZNIA

Pismo to wychodzi codzień oprócz świąt uroczystych. o god. 10 przed południem w drukarni ST. GIESZKOWSKIEGO.

PRENUMERATA.
Kwartalna.......złp. 12
Miesięczna...... „ 5
Ner pojedynczy..gr: 10
Za doniesiod wier. gr: 15

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE

Barometr dla lepszego porównania zredukowany na 0° Reaumiura.

Dzień godzina	Barometr na 0 0 0.	Therm.	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf.	UWAGI
7	28 0. 890	-- 7,2	-- 13,0	Półn: zachodni słaby	Pochmurno	
10. 12	„ 0. 500	-- 5,8	9,2	Południowy słaby	Pogoda	
3	„ 0. 226	-- 5,6	10,0	„ „	„	
9	27 11 709	-- 10,3	-- 13,5	„ „	„	

Część Nieurzędowa.

FRANCYA.

Paryż 29 Grudnia.

Hrabia Pozzo di Borgo wyjechał onegdaj o godzinie 11 przed połdniem do Londynu.

W nieobecności nuncyusza papiezkiego poseł austryacki w imieniu ciała dyplomatycznego złoży królowi powinszowanie nowego roku.

Miały zajść nieporozumienia między marszałkiem Soult i xięciem Broglie.

Po wyznaczeniu deputacyi z powinszowaniem nowego roku do króla, na wczorajszem posiedzeniu baron Rogier czytał projekt do prawa o wolności osobistej; poczem pan Bavaux rozwinął swój wniosek względem przywrócenia rozwodów. Izba postanowiła pod dalszą oddać go rozwagę. Przystąpiono także do odczytania rapportu kommissyi względem zniesienia uroczystości 21 stycznia, to jest rocznicy stracenia Ludwika XVI. Na najbliższem posiedzeniu, izba naradzać się będzie względem tego wniosku pana Portalis.

Na onegdajszem posiedzeniu izby parów wyznaczono wielką deputacyą z powinszowaniem nowego roku do króla. Na następnej sessyi radca stanu Allent zda rapport o projekcie do prawa o stanie oblężenia.

Panowie Lafayette Bignon, i Lafitte naradzali się wczoraj długo z ministrem spraw zagranicznych; mowa tyczyła się rozkazu oddalenia ze stolicy członkow komitetu Polskiego.

Pan Stratford Canning podługich i licznych konferencyach z ministrami i ciałem dyplomatycznem, wyjechał nakoniec do Madrytu. — Dziennik *Temps* dodaje że rząd francuzki zdał całą sprawa półwyspu pirenejskiego na króla Anglii.

Zdaje się że rząd odstąpił od zamiaru przełożenia izbom projektu do prawa względem xiężnej Berry, i że ją wypuści na wolność, wysełając do Wiednia lub Neapolu.

Towarzystwo przyjaciół ludu nie założyło appellacyi przeciw wyrokowi uwalniającemu w prawdzie członków od zarzutu, ale rozwiązującemu rzeczone stowarzyszenie.

Liczba Polaków w Bourges wynosi teraz 1,500 ludzi. *(G. P. S.)*

ANGLIA.

Londyn 29 Grudnia.

Nadzwyczajny poseł turecki Namuck basza i pan Maurojeni byli dziś przedstawieni królowi w Brigthon.

Od niejakiego czasu posłowie zagraniczni częste miewają narady z ministrem spraw zagranicznych i wyprawiają licznych kuryerów na ląd stały.

Marszałek Bourmont po wielu niebezpieczeństwach i trudach, które go tak dalece zmieniły, iż go przyjaciele poznać nie mogli, dostał się na koniec do Anglii i znajduje się teraz w Londynie. Deutz Neofita i zdrajca xiężny Berry miał go także zaprzedać.

W Dublinie przedstawiono po raz pierwszy sztukę Szylera »Fiesko» z tak wielkiem upodobaniem, że powtarzać musiano widowisko to w dniach następnych.

Courier donosi że Anglia ma zamiar oświadczyć się neutralną w sprawie belgijsko-hollenderskiej.

Od 14 Grudnia 1831 r. aż do 11 grudnia 1832 r. liczba ochrzczonych dzieci w Londynie i Westminster wynosi 26,974, a zmarłych każdego stanu i wieku 28,606 osób.

Ma bydź zaprowadzona poczta na statkach parowych między Anglią i wschodniemi Indyami. Statki te odbywać mają drogę z Londynu przez śródziemne i czerwone morze do Kalkuty. *(G P. S.)*

Wiadomości z Bogota dochodzą do 21 października. Proklamacya prezesa jenerała Santander do narodu nowej Grenady tchnie duchem umiarkowania i pojednania. Dnia 17 t. m. przyjął jen. ciało dyplomatyczne; przy tej okoliczności oświadczył poseł angielski, iż się cieszy że tak biegły i wielki polityk objął stér rządu; zapewnił także że anglia nigdy nie będzie się mięszała w wewnętrzne sprawy kraju tego. Jenerał Santander odpowiedział w sposób nader obowiązający, dodając że z podziwieniem uwielbia stałość narodu Brytanii, który się przykłada wszelkiemi sposobami do zwycięztwa o swobody swoje walczący.

Podług najnowszych wiadomości z Ameryki północnej nieporozumienie i rozdwojenie między Zjednoczonemi stanami jeszcze nie ustało zupełnie.

Courier donosi że poseł niderlandzki baron van Zuylen wraca do Hagi. *(G. H.)*

Times pisze. »Officer, który przybył z Oporto, donosi nam, iż Don Pedro ma zamiar w styczniu rozpocząć zaczepne działania.— Zapewnia także, że więcej niż 2,000 po większej części anglików, z powodu zbytecznego używania mocnych trunków, leży w szpitalach. *(K. W.)*

—******—

BELGIA.

Bruxella 29 Grudnia.

Jenerał Chassé odmówił przyjęcia podanej przez marszałka Gérard propozycyi, aby wojsko jego dało słowo honoru, iż nie użyje broni przeciw Francyi i Belgii aż do zawartego pokoju, przez co zyskałoby wolność wrócenia z bronią do oyczyzny. Postanowionem przeto zostało, aby garnizon hollenderski w 2ch kolumnach odprowadzony został do Dunkierki.

Dnia 30.— Jeńcy hollenderscy podzieleni na dwie kolumny, udają się do Dünkierki w Francyi; pierwsza kolumna wyruszyła wczoraj przez Gandawę, druga zaś dzisiaj, z którą także jenerał Chassé pomimo słabości udał się w krytym powozie.

Stojąca w okolicy Tervueren dywizya jenerała Daine, otrzymała rozkaz udania się po za Antwerpię, aby z tej strony zasłonić granicę.

O odwrocie dywizyi jenerała Sebastianiego, nie ma jeszcze żadnej wzmianki, ma ona pozostać w swojem dotychczasowem stanowisku koło niższej Skaldy, gdzie, jak się zdaje, ma jeszcze do czynienia z Hollendrami.

Król powrócił wczoraj z Antwerpii do stolicy z całym orszakiem wojskowym.

Marszałek Gérard przybędzie dziś wieczór do Bruxelli z całym sztabem jeneralnym.

Główna kwatera wojska belgijskiego przeniesiona będzie za dni kilka z Lier do Bruxelli.

Zamek Lillo i Liefkenshoek zajmują jeszcze Holendrzy.

Antwerpia 27 Grudnia.

Bankowe pieniądze przewiezione dla bezpieczeństwa do Bruxelli, przywieziono tu wczoraj na powrót

Deputacya miasta wynurzyła marszałkowi zupełną wdzięczność w imieniu wszystkich mieszkańców miasta, iż takowych uwolnił od tak bardzo niebezpiecznego nieprzyjaciela. Marszałek przyjął deputacyą bardzo u-

przejmie, i dał jej poznać, jak wielki szacunek pokłada w oświadczeniu wdzięczności miasta Antwerpii.

Wczoraj pomiędzy 8 i 9 godziną zrana, pokazała się flotta hollenderska z imponującą siłą pod Doel, i usiłowała tamże lądować, lecz i tą razą odpartą została ze znaczną stratą.— Dziś rano wyruszył ztąd oddział jazdy, dla rozpoznania na szosse z Gulst. Jenerał Rigny odszedł w tym samym kierunku. Według rapportn, który otrzymal jenerał Niellon, miał jenerał Sebastiani swój korpus sam osobiście prowadzić na bagnety przeciw Hollendrom.

Z głównej kwatery francuzkiej Berchem donoszą, iż wczoraj obsadziło 400 ludzi wojska francuzkiego zamki: Izabelle, Burcht, St. Hilaire, Austreweel i Tête des Flandres; banderę hollenderską zdjęto; mała liczba Hollendrów, pilnująca tych zamków, złożyła broń.

Jenerał Rulhiere mianowany kommendantem cytatelli antwerpskiej; załoga francuzka składa się z 12 kompanii, które codzień zmieniane zostają.— Skład żywności, który się w cytadelli spalił, napełniony znowu został na 2 miesiące, z resztą jest teraz do zbytku różnej żywności w cytadelli, między tą 134 sztuk bydła na rzeź.

Dnia 28.— Urząd municypalny postanowił na wczorajszem posiedzeniu jednę ulicę tutejszego miasta, nazwać ulicą Gérarda.

PRUSSY.

Wrocław 28 *Grudnia.*

Wczoray o godzinie 9téy w wieczór zszedł z tego świata Emanuel Szymoński, Xiąże Biskup Wrocławski, w 81 roku życia swego.

Berlin 3 *Stycznia.*

Przybył tu dziś z Torgau, jenerał-porucznik adjutant króla Jmci i dowódca 6tej dywizji, p. Thile.

Xiąże Józef Wrede przejechał tędy do Petersburga.

Hrabia Hardenberg-Reventlow, duński radca stanu i łowczy nadworny do Kopenhagi; a ces. rossyjski radca stanu baron Majendorf i feldjeger Wilde z Paryża, jako gońcy do Petersburga; nakoniec, francuzki sekretarz legacyi Ternoux jako goniec do Paryża.

Jenerał piechoty baron Müffling, dowodzący siódmym korpusem armii, przybył dnia 28 grudnia w wieczór do Akwisgranu a jenerał porucznik i gubernator xięztwa Neuschatelskiego, dowódca 15stej dywizji, oraz pierwszy tymczasowy dowódca Kolonji, tegoż dnia z Neuschatelu do Kolonji.

NIEMCY

Journal de Francfort donosi z Bukarestu pod d. 6 Grudnia.— »Woysko Ibrahima robi nowe postępy. Od dnia 8 do 10 Października przebyło wąwozy Belek. Bagazi i Kirlak Bouron (27 godzin drogi). Dwa oddziały Tureckie zaymujące mocne stanowiska w Keslach i Irakły, zostały pobite i rozproszone. Wszyscy mieszkańcy tych okolic oświadczyli się za tym buntownikiem, którego proklamacye doszły aż do Stambułu. Zapewnia on w tychże, iż przybywa bronić religii Muzułmańskiéy; wybawić Cesarstwo ze stanu poniżenia, w którym się pogrążyło; zaprowadzić porządek w interessach Państwa, i lud od ucisku oswobodzić.»

Ratyfikacya akt dotyczących się interessów Greckich, nadesłaną została ze strony trzech Mocarstw sprzymierzonych. Zusonuni pozostali przy Grekach, pomimo nalegaiących przedstawień Porty. Ma się odbydź w tym przedmiocie nowa konferencya pełnomocnych Ministrów sprzymirzonych Mocarstw, któréy zapewne osłabiona Porta sprzeciwiać się nie będzie.

Karslruhe. 20 *Grudnia.*

Gazeta Manheimska pisze: »Wkrótce bardzo interesowne zdarzenie będzie mieć miejsce. Rząd wydał rozporządzenie, aby starozakonni wybrali z pomiędzy siebie deputowanych, dla utworzenia z nich Synodu. W skutek uchwały drugiej izby, rząd ma żądać użycia zaradczych środków, któreby sam Synod uznał za skuteczne,« — »Dla usunięcia przeszkód zachodzących w dalszej cywilizacyi ludu Jzraela, i w zrównaniu go z Chrzescianami.» — Są to słowa rzeczonej uchwały.

HISZPANIA.

Madryt 18 *Grudnia.*

Buletyny, które nasza Gazeta o zdrowiu Klóla Ferdynanda ogłasza, brzmią nie źle, ale powszechnie iest wiadomo, iż Król bardzo iest słaby; co stawia nasz rząd w kryty-

znem położeniu: a Karliści są nadzwyczay czynni, ich ajenci przebiegaią wszystkie prowincye. W stolicy, gdzie się tylko obrócisz w wieczór, nie usłyszyszysz tylko »Kto idzie?« Miano zwołać Kortezów dla uznania następstwa młodéy Królowéy, lecz się obawiaią złych ztąd następności. Nowe Ministerium ma znowu bydź zmienione.

Jenerał Quesada mianowany jest dowódcą gwardyi piechoty, oraz inspektorem wojska liniowego.

Port St. Sebastian jest równie jak Cadix, Sevilla i inne, dla bezpośredniego handlu z Ameryką otwarty.

Podpułkownik Ibarrondo otrzymał na 5 lat przwilej, na apparat przez niego wynaleziony do posuwania okrętów podczas uciszenia się wiatru.

Zaczęło tu wychodzić pod opieką królowej nowe peryodyczne pismo, obejmujące statystykę, literaturę, politykę i inne na wzór francuzkiego i angielskiego Revue.

Rozmaitości.

HERBATA.

W różnych kraiach probuią rozkrzewić herbatę, ażeby z czasém uwolnić się w tym względzie od samowolności rządu Chińskiego i chciwości kupców tamecznych. Na wyspie Xięcia Wallii drzewka herbaty iuż dawno są uprawione i z wielkim powodzeniem. W St. Paulo, w Brezylii, ieden obywatel ma inż z górą 30,000 drzewek, które chociaż ieszcze są małe, wydaią iuż porządny zbiór bardzo dobrych liści. Ponieważ ta roślina może bardzo pomiślnie krzewić się we wszystkich częściach posiadłości Angielskich w Indyach wschodnich, przeto Anglicy przedsięwzięli teraz rozmnożyć ią tam ile możności. Wiem z doświadczenia, że i w południowych kraiach Europy herbata się przyymuie; w Sarepcie zbieraią iuż iéy znaczną ilość: klimat Podola i Ukrainy nie wiele różni się od klimatu Sarepty: możeby i tam udało się akklimatyzować tę roślinę. W Anglii herbata zielona *(comelia viridis)* rośnie w wielu mieyscach na otwartym powietrzu i znosi wszystkie zimy. W prawdzie zimy Angielskie są tak ciężkie iak nasze, nawet w południowych guberniach; ale zepewne mnieysza iest między niemi różnica, aniżeli między Angielskiemi i Indyyskiemi. Wnosić więc można, że ieśli herbata mogła aklimatyzować się w Anglii, tedy stopniami i w naszych południowych prowincyach możeby się przyswoiła. Wreszcie w oranżeryach łatwo ią hodować, a gdyby mieć przynajmniéy na własną potrzebę, iuż to byłoby znacznym zyskiem.

Uprawa buraków i wyrabianie cukru we Francyi. — Z roku 1829 na 1830 prawie dwieście fabryk produkowało cukier z buraków we Francyi, którego wyrobiono około dziesięciu milionów kilogrammów (2,500,000 funtów Polskich) W roku 1830 na 1831 było iuż przeszło dwieście ośmnaście tego rodzaju zakładów. Produkcya cukru z buraków stała się przyboczną w rolnictwie po folwarkach wiejskich, nawet mnieyszego obrębu, w których wyrabiano od siedmdziesiąt do stu tysięcy kilogramow buraków na cukier. Doradzają, aby po wsiach gdzie ziemia zdatna iest do podobnéy uprawy, urządzano wspólne zakłady, dokąd mali właściciele znosiliby buraki, dla wyrabiania spólnego cukru, który następnie równie iako i wyciski *(marc)* do paszy zimowéy dla bydła zdatne, proporcyonalnie rozdzielanoby. — Zupełna tożsamość cukru z buraków, z cukrem ze trzciny cukrowéy, ze względu chemicznego należycie iest dowiedziona, uprzedzenie, ieśli się ieszcze gdzie znajduie, pochodzi iedynie z przyczyn, które iuż nie exystuią, to iest: z niedostatecznych dawnieyszych sposobów fabrykowania cukru z buraków. — W ogólności dostrzegano, że korzenie buraków, które rosły po nad ziemią, daią cukier pośledniejszego gatunku od tych, ktore przez cały czas rosły w ziemi. Że buraki z gruntu mocno zarobionego nawozem bydlęcym, obfite są w liście, lecz ubogie w sok cukrowy; tudzież że grunt wapienny naystósownieyszy się zdaje dla hodowania buraków do fabrykacyi cukru. *(G. W.)*

Doniesienie prywatne.